

ELŻBIETA SUCHOŃ

PROBLEMY I WYZWANIA IMIGRACYJNE W POLSCE

PROBLEMS AND CHALLENGES OF IMMIGRATION IN POLAND

A b s t r a c t. The subject of immigration in Poland has recently become very popular and been of interest to a wide social circles. It is an important element of the country policy. There are many causes of immigration. Among them we have: job searching, the desire in improving the conditions of life, escapes from wars, battle conflicts, race persecution, nationality, political differences or the membership of a particular social group. Particular groups of migrants are refugees. Many government institutions, non-governmental and international are involved in assisting foreigners. Social assistance gets developed programs to the immigration relocation and prepares a business plan for acceptable the refugees.

The intention of the work is characterizing the subject of immigration in Poland and the statement of readiness of the country to provide protection to foreigners especially refugees.

Key words: migration; immigration; refugee; foreigner protection.

WPROWADZENIE

Zjawisko migracji występuje od początków historii ludzkości. Pierwotnie dotyczyło ruchów ludów koczujących, plemion, związane było z kolonizacją oraz zasiedleniem Nowego Świata. Jest to proces ciągły i rozłożony nierównomiernie w czasie. Nazwa „migracja” pochodzi od łacińskiego słowa „migratio” i oznacza wędrowanie¹. Określana jest także jako ruchliwość przestrzen-

Mgr inż. ELŻBIETA SUCHOŃ – doktorantka Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie;
adres do korespondencji: e-mail: elasuchon@wp.pl

¹ W. KOPALIŃSKI, *Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych*, wydanie XVI

na mieszkańców kraju lub regionu na skutek kataklizmów żywiołowych, wojen, gwałtownych przemian społecznych lub naturalnych przenosin ludzi w celach zarobkowych². Inny termin oznacza zmianę miejsca zamieszkania na stałe lub na pewien czas oraz zmianę pobytu ze względu na pracę, naukę, rozrywkę³. Przemieszczenia mają również miejsce w sytuacjach dotyczących: ochrony zdrowia (usługi medyczne niedostępne w miejscu zamieszkania), udziału w wydarzeniach sportowych i kulturalnych, prowadzenia działalności gospodarczej, urlopów, edukacji⁴. Wojciech Bednarek uważa, że pojęcie „migracja” nie podlega ścisłym definicjom i powołując się na innych badaczy tematu, przedstawia zjawisko z punktu widzenia: a) ekonomii – wpływ na gospodarkę, b) socjologii – kontekst społeczny masowej migracji, c) psychologii – przemiany w sferze tożsamości i świadomości, c) nauk politycznych – wpływ na sytuację polityczną⁵. Do głównych form migracji zalicza się: emigrację, imigrację, reemigrację, repatriację. Tematyka migracji poruszana jest w wielu opracowaniach. Ryszard Domański w swojej publikacji wymienia okresy szczególnego jej nasilenia, tj.: po odkryciu Ameryki (ruchy migracyjne objęły ponad 60 mln Europejczyków i Afrykanów – niewolnictwo), migracja Europejczyków po 1830 r., a następnie ich powrót z obu Ameryk na skutek kryzysu w latach 1929-1933, II wojna światowa i jej skutki – przymusowe przesiedlenia robotników (ok. 8 mln)⁶. Bronisław Nowak przedstawia skalę migracji z powodu handlu ludźmi i uważa, że od połowy XV w. do ostatniej dekady XIX w. wywóz niewolników do obu Ameryk, Egiptu, na Bliski Wschód i do muzułmańskich regionów Azji można szacować na 50 mln⁷. Kazimierz Kuciński podaje przykład Wielkiej Brytanii, która „traktowała

rozszerzone, Wydawnictwo Wiedza Powszechna, Warszawa 1989, s. 332.

² E.J. OSMAŃCZYK, *Encyklopedia ONZ i stosunków międzynarodowych*, Wydawnictwo Wiedza Powszechna, Warszawa 1986, s. 332.

³ *Encyklopedia powszechna PWN*, t. III, red. R. Łąkowski, Wydawnictwo PWN, Warszawa 1985, s. 102.

⁴ J.J. PARYSEK, *Spółeczeństwo*, w: *Geografia społeczno-gospodarcza Polski*, red. H. Rogacki, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007, s. 121.

⁵ W. BEDNAREK, *Spółeczne koszty migracji. Analiza zjawiska na przykładzie współczesnych migracji pracowniczych na Ukrainie*, „Roczniki Teologiczne” 62(2015), z. 1, s. 132.

⁶ R. DOMAŃSKI, *Zasady geografii społeczno-ekonomicznej*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1998, s. 35.

⁷ B. NOWAK, *Współczesny handel ludźmi a nowożytny handel niewolnikami*, w: *Handel ludźmi. Zapobieganie i ściąganie*, red. Z. Lasocik, Ośrodek Badań Praw Człowieka, KKiPK UW, Warszawa 2006, s. 46.

swego czasu Australię jako wielkie więzienie, do którego można się było dostać na długie lata za błahe przewinienia”⁸.

W Australii utworzono kolonię karną, do której w latach 1787-1868 deportowano około 166 tysięcy mężczyzn, kobiet i dzieci skazanych przez brytyjski wymiar sprawiedliwości⁹. Natomiast Barbara Gibki opisuje dzieje imigracji do Europy i wymienia jej 4 fazy:

- a) masowe migracje uchodźców od końca lat 40. do połowy lat 50. XX w.;
- b) migracje z byłych kolonii od połowy lat 50. do połowy lat 70. XX w.;
- c) proces łączenia rodzin od połowy lat 70. do połowy lat 80. XX w.;
- d) osoby ubiegające się o status uchodźcy i nielegalni imigranci – od połowy lat 80. do końca lat 90 XX w.¹⁰.

Przemiany polityczno-społeczne na świecie na przełomie XX i XXI w. przyczyniły się do zwiększenia zjawiska migracji na skalę globalną¹¹. Patrycja Dobek wymienia czynniki, które mają wpływ na migrację, tj. ekonomiczne (chęć poprawy sytuacji materialnej) oraz nieekonomiczne (konflikty zbrojne, przesiedlenia, prześladowania mniejszości etnicznej, opozycji politycznej)¹². W przypadku czynników ekonomicznych Ryszard Domański przytacza teorię, że migrujący zachowuje się jak człowiek ekonomiczny (*homo oeconomicus*), co oznacza, że kieruje się dążeniem do maksymalizacji swoich dochodów i ma wiedzę o możliwościach zatrudnienia i wynagrodzenia za pracę w innych regionach¹³. Migracje z powodów ekonomicznych mają za zadanie poprawę sytuacji materialnej, podniesienie statusu społecznego, polepszenia warunków zawodowych, możliwości rozwoju, umiejętności, podniesienia kwalifikacji, kompetencji. Często głównym celem jest wyłącznie wygenerowanie środków finansowych. Czynniki nieekonomiczne w obecnej sytuacji mają szczególne znaczenie. Wojny i konflikty lokalne o charakterze

⁸ K. KUCIŃSKI, *Ludność*, w: *Geografia gospodarcza świata*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2003, s. 157.

⁹ <http://www.unesco.pl/?id=236> (dostęp: 19.02.2016).

¹⁰ B. GIBKI, *Zmiany demograficzne w krajach Unii Europejskiej*, w: *Geografia Unii Europejskiej*, red. J. Makowski, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008, s. 147-148.

¹¹ M. MATKOWSKA, *Współczesne problemy migracji w Polsce*, w: *Gospodarka. Zarządzanie. Środowisko*, red. B. Kryk (Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania nr 24), Zeszyty Naukowe nr 692, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2011, s. 89.

¹² P. DOBEK, *Problem nielegalnej imigracji w Polsce na początku XXI w.*, publikacja internetowa: <http://www.wspia.eu/file/20338/27-DOBEK+PATRYCJA.pdf> (dostęp: 18.02.2016).

¹³ R. DOMAŃSKI, *Geografia ekonomiczna. Ujęcie dynamiczne*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005, s. 114.

etnicznym, religijnym i kulturowym przyczyniają się do potężnej fali migracji ludzi. Mają one miejsce w następujących sytuacjach:

1. etniczne – w której grupy lub mniejszości narodowe czują się lub są dyskryminowane albo ich odrębność jest zagrożona;
2. religijne – gdy występuje spór między grupami o różnej tożsamości religijnej lub odłamami jednego wyznania (szyici i sunnici);
3. etniczno-religijne – zagrożenia mogą dotyczyć kultury, języka, obyczajów, tradycji, religii¹⁴.

Wiele konfliktów wynika m.in. z zaszłości historycznych i dotyczy m.in.: podziałów kolonialnych (np. separatyzm erytrejski skierowany przeciwko Etiopii, przypadek Somalilandu), rozpadu ZSRR czy Jugosławii, ale także z występowania cennych surowców mineralnych na terenach spornych (np. ropa naftowa w Nigerii, surowce metaliczne, diamenty w Kongo)¹⁵. Obecnie Europa stanęła w obliczu kryzysu migracyjnego. Trwające konflikty i działalność ekstremistycznych grup fundamentalistów islamskich w Syrii, kryzys polityczny i konflikt militarny na Ukrainie czy w Erytrei powodują zwiększoną determinację osób do szukania azylu i schronienia w innych krajach. Koszty tych zdarzeń ponosi przede wszystkim społeczeństwo, a skutkiem jest zjawisko uchodźstwa. W pomoc uchodźcom zaangażowane są kraje Unii Europejskiej, w tym Polska. Istnieje wiele poglądów wśród polityków, naukowców, dziennikarzy dotyczących zakresu i sposobu udzielania pomocy uchodźcom.

Celem niniejszej pracy jest przedstawienie zarysu zjawiska imigracji w Polsce oraz stanu przygotowania państwa do udzielenia pomocy cudzoziemcom, w szczególności uchodźcom.

1. AKTUALNA SYTUACJA DOTYCZĄCA CUDZOZIEMCÓW W POLSCE

Najważniejszymi aktami prawnymi w Polsce dotyczącymi cudzoziemców są:

- a) Konwencja dotycząca statusu uchodźców sporządzona w Genewie dnia 28 lipca 1951 r. (Dz. U. 1991 nr 119 poz. 515), dalej zwana Konwencją Genewską¹⁶;

¹⁴ *Konflikty współczesnego świata. Wielkie tematy*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008, s. 38.

¹⁵ Tamże, s. 69.

¹⁶ <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19911190515> (dostęp: 18.02.2016).

b) Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmieniona następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2 (Dz. U.1993 nr 61 poz. 284)¹⁷;

c) Konwencja o prawach dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. 1991 nr 120 poz. 526)¹⁸;

d) Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. 2003 nr 128 poz. 1176)¹⁹;

e) Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. 2013 poz. 1650)²⁰.

Szczegółowe warunki, zasady i tryb udzielania cudzoziemcom ochrony na terytorium Polski oraz zasady i warunki wjazdu cudzoziemców, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego, tryb postępowania oraz organy właściwe w tych sprawach zawarte są w wyżej wymienionych ustawach. Zgodnie z danymi przedstawionymi przez Urząd ds. Cudzoziemców, według stanu na dzień 01.01.2016 r., spośród 169 rodzajów obywatelstw – 211 869 osób posiada ważne dokumenty potwierdzające prawo pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Rodzaje zezwolenia dotyczą: pobytu stałego, pobytu rezydenta długoterminowego UE, pobytu czasowego, prawa pobytu obywatela UE, prawa pobytu członka rodziny obywatela UE, prawa stałego pobytu członka rodziny obywatela UE, azylu, statusu uchodźcy, ochrony uzupełniającej, pobytu humanitarnego i pobytu tolerowanego²¹.

Na wykresie 1 przedstawiono liczbę cudzoziemców według obywatelstwa, którzy posiadali ważne dokumenty potwierdzające prawo pobytu na terenie Polski – stan na 01.01.2016 r.

Najwięcej ważnych dokumentów posiadali obywatele Ukrainy, co stanowiło ponad 1/3 wydanych zezwoleń. Dotyczą one przede wszystkim pobytu stałego (20 252 osoby) i pobytu czasowego (42 451 osób). Z danych przedstawionych przez Wojciecha Bednarka wynika, że ok. 6,5 mln Ukraińców zamieszkuje poza granicami kraju i głównym celem wyjazdów pracowniczych Ukraińców są: Polska, Czechy, Włochy, Hiszpania, Portugalia i Węgry²².

¹⁷ <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19930610284> (dostęp: 18.02.2016).

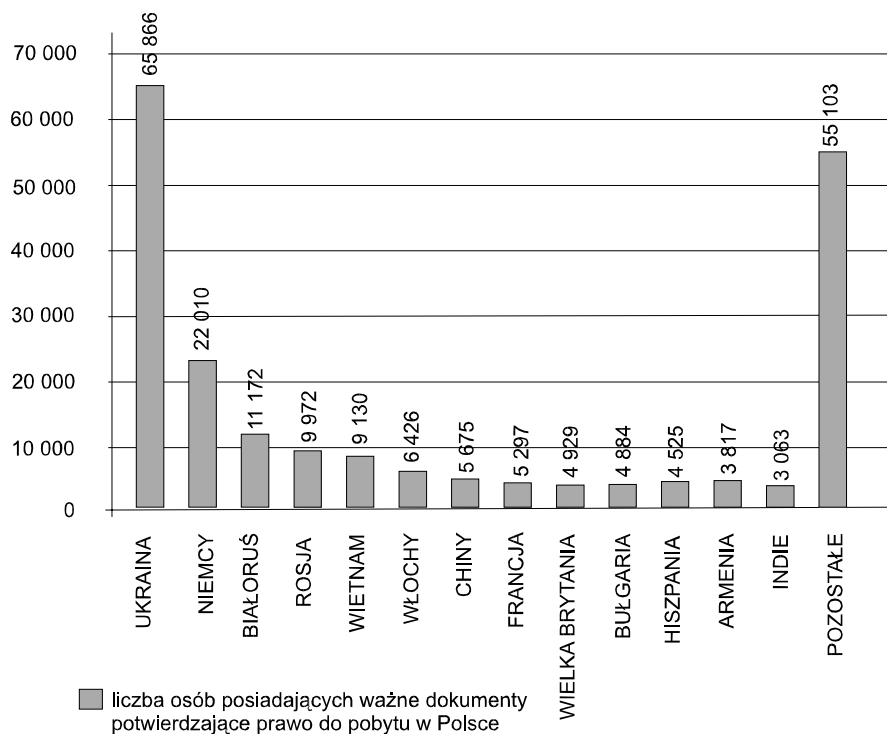
¹⁸ <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19911200526> (dostęp: 18.02.2016).

¹⁹ <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20031281176> (dostęp: 18.02.2016).

²⁰ <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130001650> (dostęp: 21.02.2016).

²¹ Dane Urzędu ds. Cudzoziemców, <http://udsc.gov.pl/statystyki/> (dostęp: 19.02.2016).

²² W. BEDNAREK, *Společné koszty migracji*, s. 134-135.

Wykres 1. Liczba osób posiadających ważne dokumenty potwierdzające prawo do pobytu na terenie Rzeczypospolitej wg obywatelstwa
 Źródło: <http://udsc.gov.pl/statystyki/> (dostęp: 19.02.2016).

Kolejne narodowości to Niemcy, Białorusini, Rosjanie i Wietnamczycy. W przypadku Białorusinów spośród 11 172 osób: 7791 posiada zezwolenie na pobyt stały, 2439 na pobyt czasowy, 523 na pobyt rezydenta, zaś 135 osób posiada status uchodźcy²³.

Zgodnie z art. 1a Konwencji Genewskiej uchodźcą jest osoba, która na skutek uzasadnionej obawy przed prześladowaniem z powodu swojej rasy, religii, narodowości, przynależności do określonej grupy społecznej lub z powodu przekonań politycznych, przebywa poza granicami państwa, którego jest obywatelem, i nie może lub nie chce z powodu tych obaw korzystać z ochrony tego państwa, albo która nie ma żadnego obywatelstwa i znajdując się, na

²³ <http://udsc.gov.pl/statystyki/> (dostęp: 19.02.2016).

skutek podobnych zdarzeń, poza państwem swojego stałego zamieszkania nie może lub nie chce z powodu tych obaw powrócić do tego państwa²⁴.

W tabeli 1 przedstawiono liczbę cudzoziemców, którzy posiadali status uchodźcy według stanu na dzień 01.01.2016 r. Łącznie odnotowano 1359 osób, z czego 37% stanowili obywatele Rosji, 21% Syrii, 10% Białorusi, 5% Afganistanu, 4% Iraku, 23% z pozostałych państw.

Tabela 1. Liczba osób posiadających status uchodźcy według stanu na 01.01.2016 r.

Obywatelstwo	Status uchodźcy
Rosja	509
Syria	287
Białoruś	135
bez obywatelstwa	67
Afganistan	66
Irak	48
Egipt	38
Turkmenistan	27
Somalia	18
Iran	17
Kirgistan	17
Kazachstan	12
Kuba	11
Chiny	9
Sri lanka	9
Pakistan	8
Kongo	8
Uzbekistan	7
Nigeria	6
Libia	5
Etiopia	5
Rwanda	5
Wietnam	4
Bośnia i Hercegowina	4
Turcja	3

²⁴ Dz. U. 1991, nr 119, poz. 515; <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19911190515>.

Bangladesz	3
Laos	3
Ukraina	2
pozostałe	26
Razem	1359

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych Urzędu ds. Cudzoziemców, <http://udsc.gov.pl/statystyki/> (dostęp: 19.02.2016).

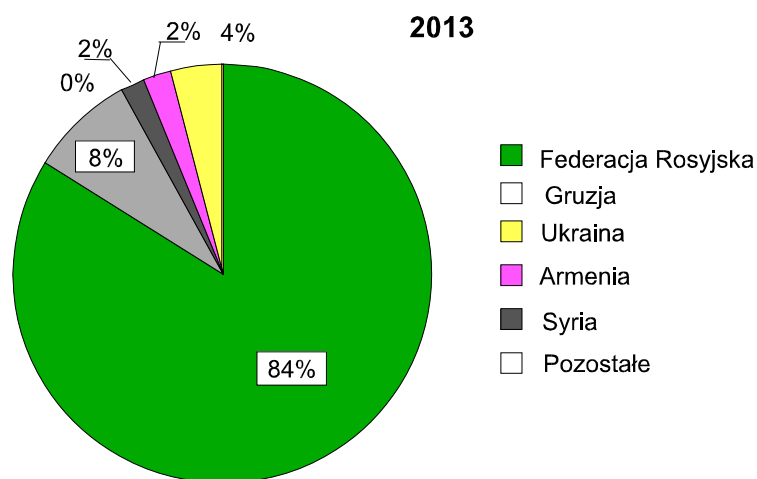
W tabeli 2 przedstawiono liczbę osób, które w latach 2013-2015 złożyły wnioski o nadanie statusu uchodźcy RP. Jak wynika z przedstawionych poniżej danych, najwięcej wniosków złożyli obywatele Rosji i Ukrainy. Porównując lata 2013-2015, najwięcej wniosków złożono w 2013 r., tj. o 7058 więcej niż w 2014 r. Zaś w 2015 r. odnotowano już o 4046 więcej złożonych wniosków niż w roku poprzednim.

Tabela 2. Liczba osób, które złożyły wnioski o nadanie statusu uchodźcy w latach 2013-2015

Państwo	2013	2014	2015
Rosja	12849	4112	7922
Gruzja	1245	726	392
Ukraina	46	2318	2295
Armenia	206	135	195
Syria	255	114	295
Pozostałe	652	790	1142
Razem	15253	8195	12241

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych Urzędu ds. Cudzoziemców, <http://udsc.gov.pl/statystyki/> (dostęp: 19.02.2016).

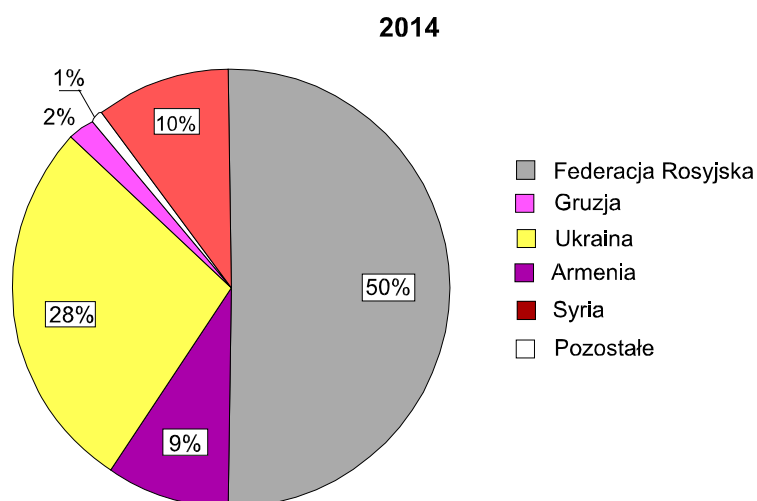
Na wykresach 2-4 przedstawiono strukturę procentową złożonych wniosków o nadanie statusu uchodźcy RP. Obywatele Rosji stanowią największą grupę wnioskodawców i ich udział wynosił odpowiednio w latach: 2013 – 84%, 2014 – 50%, 2015 – 65%.

Wykres 2. Struktura złożonych wniosków

o nadanie statusu uchodźcy RP w 2013 r. (w procentach)

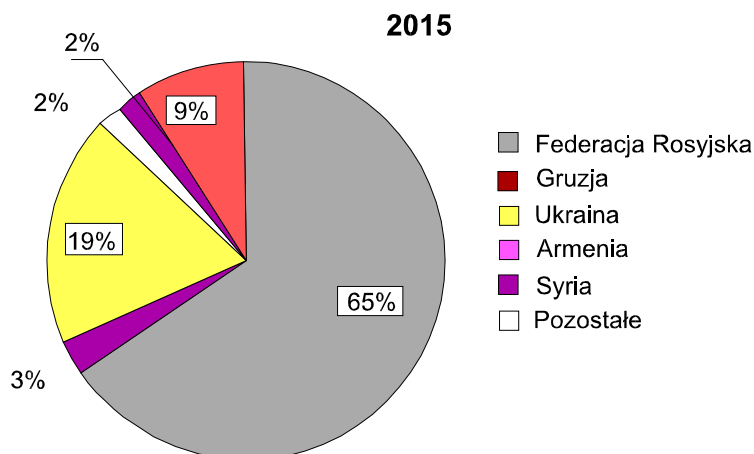
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych Urzędu ds. Cudzoziemców, <http://udsc.gov.pl/statystyki/> (dostęp: 19.02.2016).

Wykres 3. Struktura złożonych wniosków

o nadanie statusu uchodźcy RP w 2014 r. (w procentach)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych Urzędu ds. Cudzoziemców, <http://udsc.gov.pl/statystyki/> (dostęp: 19.02.2016).

Wykres 4. Struktura złożonych wniosków
o nadanie statusu uchodźcy RP w 2015 r. (w procentach)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych Urzędu ds. Cudzoziemców, <http://udsc.gov.pl/statystyki/> (dostęp: 19.02.2016).

W 2014 r. nastąpił wyraźny wzrost liczby złożonych wniosków o nadanie statusu uchodźcy wśród obywateli Ukrainy. Jeszcze w 2013 r. udział procentowy stanowił nie cały procent (45 osób), w 2014 – 28% wszystkich wniosków (2318 osób) i w 2015 r. – 19% (2295 osób). Ministerstwo Spraw Wewnętrznych określiło 6 głównych profili wśród obywateli Ukrainy, starających się o nadanie im statusu uchodźcy (tabela 3)²⁵.

Pozostali, wnioskujący (35%) o nadanie statusu uchodźcy, za przyczyny podawali: brak pomocy finansowej ze strony władz ukraińskich, przeszłość kryminalna, brak perspektyw, chęć poprawy sytuacji materialnej, problemy osobiste i rodzinne²⁶.

Z danych przedstawionych przez Urząd ds. Cudzoziemców wynika, że w latach 2013-2015 Szef Urzędu ds. Cudzoziemców (UDSC) wydał decyzje negatywne w sprawie nadania statusu uchodźcy RP dla następującej liczby osób:

Rosja – 3256,
Gruzja – 644,

²⁵ Raport o stanie bezpieczeństwa Polski w 2014 roku; <http://bip.mswia.gov.pl/bip/raport-o-stanie-bezpie/18405,Raport-o-stanie-bezpieczenstwa.html> (dostęp: 23.02.2016).

²⁶ Tamże.

Tabela 3. Profile obywateli Ukrainy aplikujących o nadanie statusu uchodźcy

Profil	% Aplikujących	Cechy
Majdanu/polityczny	14	deklaracja udziału w protestach w Kijowie i innych regionach
„Przyklejony” i ekonomiczny	13	osobiste i ekonomiczne powody opuszczenia kraju, brak działalności społeczno-politycznej
Krymski	12	narodowość ukraińska lub tatarska, przyczyna opuszczenia kraju – odmowa przyjęcia obywatelstwa rosyjskiego
Osoby unikające powołania do wojska	10	mężczyźni w wieku 20-45 lat, chcący uniknąć powołania do wojska, część z nich otrzymała wezwania do komisji poborowych
Wschodniej Ukrainy	8	osoby pochodzące z obwodu donieckiego, ucieczka z powodu niebezpiecznej sytuacji w regionie zamieszkania
Prześladowani z powodu narodowości i religii	8	prześladowani ze względu na narodowość (inna niż rosyjska) oraz wyznanie (inne niż prawosławne), osoby pochodzące z Krymu i wschodniej Ukrainy.

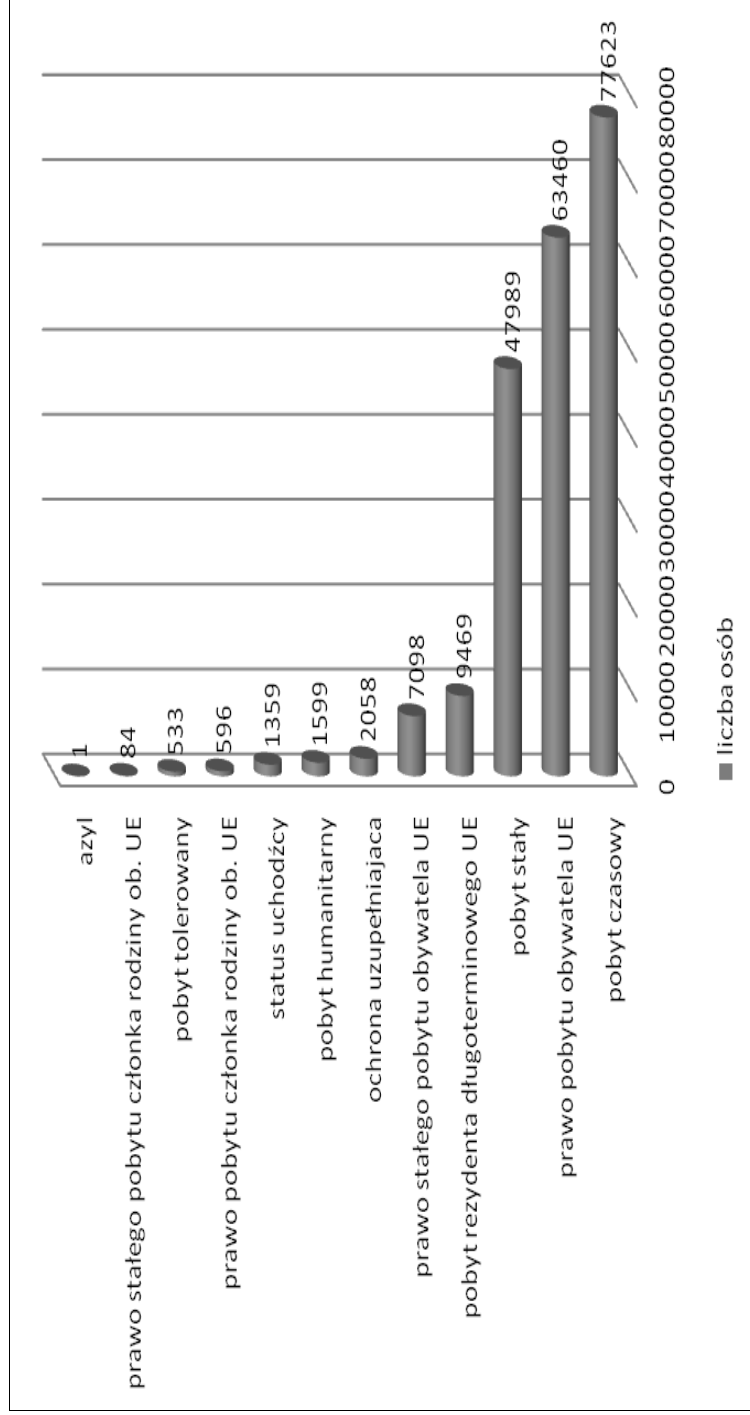
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie bezpieczeństwa w Polsce w 2014 roku, <http://bip.mswia.gov.pl/bip/raport-o-stanie-bezpie/18405>, Raport-o-stanie-bezpieczenstwa.html (dostęp: 23.02.2016).

Ukraina – 2460,
 Armenia – 159,
 Wietnam – 97,
 Pozostałe – 482.

W przypadku decyzji o umorzeniu postępowania w sprawie o nadanie statusu uchodźcy, liczba osób, w stosunku do których Szef UDSC wydał niniejszą decyzję w latach 2013-2015 wyniosła:

Rosja – 24213,
 Gruzja – 2487,
 Ukraina – 1328,
 Armenia – 449,
 Syria – 306,
 Pozostałe – 1594²⁷.

²⁷ Dane statystyczne Urzędu ds. Cudzoziemców, <http://udsc.gov.pl/statystyki/> (dostęp: 21.02.2016).

Wykres 5. Liczba osób i rodzaj posiadanego ważnego dokumentu potwierdzającego prawo do pobytu na terenie Polski według stanu na 01.01.2016 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych Urzędu ds. Cudzoziemców, <http://udsc.gov.pl/statystyki/> (dostęp: 19.02.2016).

Na wykresie 5 przedstawiono liczbę osób i rodzaj posiadanego ważnego dokumentu potwierdzającego prawo do pobytu na terenie Polski. Według stanu na dzień 01.01.2016 r. najczęściej zezwoleń dotyczyło pobytu czasowego, prawa pobytu obywatela UE oraz pobytu stałego. Wśród wymienionych dokumentów na przedstawionym wykresie – 2058 dotyczyło ochrony uzupełniającej oraz 1599 – pobytu humanitarnego. Zgodnie z art. 15. ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. 2003 nr 128 poz. 1176): „cudzoziemcowi, który nie spełnia warunków do nadania statusu uchodźcy, udziela się ochrony uzupełniającej, w przypadku gdy powrót do kraju pochodzenia może narazić go na rzeczywiste ryzyko doznania poważnej krzywdy przez:

- 1) orzeczenie kary śmierci lub wykonanie egzekucji;
- 2) tortury, nieludzkie lub poniżające traktowanie albo karanie;
- 3) poważne i zindywidualizowane zagrożenie dla życia lub zdrowia wynikające z powszechnego stosowania przemocy wobec ludności cywilnej w sytuacji międzynarodowego lub wewnętrznego konfliktu zbrojnego – i ze względu na to ryzyko nie może lub nie chce korzystać z ochrony kraju pochodzenia”²⁸.

W tabeli 4 wykazano strukturę liczbowo-procentową obywateli danych państw, którym udzielono ochrony uzupełniającej. Z przedstawionych danych wynika, że w tym zakresie Rosjanie stanowią najliczniejszą grupę – 85,6%.

Tabela 4. Wykaz narodowości oraz liczby osób, którym udzielono ochrony uzupełniającej wg stanu na 01.01.2016 r.

Obywatelstwo	Liczba osób	%
Rosja	1785	85,6
Irak	50	2,4
Sria	41	2,0
Ukraina	35	1,7
Kazachstan	21	1,0
Somalia	21	1,0
Afganistan	19	0,9
Erytrea	13	0,6
Pozostali	100	4,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu ds. Cudzoziemców, <http://udsc.gov.pl/statystyki/> (dostęp: 19.02.2016).

²⁸ <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20031281176> (dostęp: 18.02.2016).

W tabeli 5 przedstawiono strukturę liczbowo-procentową osób, którym udzielono zezwolenia na pobyt humanitarny. Zgodnie z art. 348. ustawy o cudzoziemcach (Dz. U.2013 poz. 1650, tekst jednolity): „cudzoziemcowi udziela się zgody na pobyt ze względów humanitarnych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli zobowiązanie go do powrotu:

1. może nastąpić jedynie do państwa, w którym, w rozumieniu Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r.

a) zagrożone byłoby jego prawo do życia, wolności i bezpieczeństwa osobistego lub

b) mógłby on zostać poddany torturom albo nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu, lub

c) mógłby być zmuszony do pracy, lub

d) mógłby być pozbawiony prawa do rzetelnego procesu sądowego albo być ukarany bez podstawy prawnej, lub

2. naruszałoby jego prawo do życia rodzinnego lub prywatnego, w rozumieniu przepisów Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., lub

3. naruszałoby prawa dziecka, określone w Konwencji o prawach dziecka, przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r., w stopniu istotnie zagrażającym jego rozwojowi psychofizycznemu”²⁹.

Tabela 5. Wykaz narodowości oraz liczby osób, którym udzielono zezwolenia na pobyt humanitarny wg stanu na 01.01.2016 r.

Obywatelstwo	Liczba osób	%
Rosja	735	46,0
Armenia	314	19,6
Gruzja	145	9,1
Wietnam	97	6,1
Mongolia	40	2,5
Białoruś	39	2,4
Pozostali	229	14,3

Źródło: Urząd ds. Cudzoziemców, <http://udsc.gov.pl/statystyki/> (dostęp: 19.02.2016).

²⁹ <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130001650> (dostęp: 21.02.2016).

W tym przypadku także największą liczbę zezwoleń udzielono Rosjanom (46%), następnie obywatelom Armenii (19,6%) i Gruzji (9,1%).

W tabeli 6 przedstawiono liczbę osób posiadających dokument potwierdzający prawo pobytu na terenie Polski, wydany przez wojewodę danego województwa według stanu na dzień 01.01.2016 r. Wykaz sporządzono według kolejności alfabetycznej województw.

Tabela 6. Liczba osób posiadających ważny dokument potwierdzający prawo pobytu na terytorium Polski wydany przez Wojewodę danego województwa według stanu na dzień 01.01.2016 r.

L.p.	Wojewoda	Liczba osób
1.	Dolnośląski	21464
2.	Kujawsko-Pomorski	5433
3.	Lubelski	8892
4.	Lubuski	7389
5.	Łódzki	8846
6.	Małopolski	21097
7.	Mazowiecki	68978
8.	Opolski	3705
9.	Podkarpacki	4777
10.	Podlaski	4279
11.	Pomorski	9134
12.	Śląski	11892
13.	Świętokrzyski	2265
14.	Warmińsko-Mazurski	3320
15.	Wielkopolski	10003
16.	Zachodniopomorski	15026

Źródło: Dane statystyczne Urzędu ds. Cudzoziemców, <http://udsc.gov.pl/statystyki/> (dostęp: 19.02.2016).

Według stanu na dzień 01.01.2016 r. Wojewodowie wydali ogółem pozytywne decyzje w sprawach legalizacji pobytu dla 206 500 osób. Jak wynika z tabeli 6 najczęściej pozytywnych decyzji wydał Wojewoda Mazowiecki (33,4%), Dolnośląski (10,4%). Małopolski (10,2%), zaś najmniej: Świętokrzyski (1,1%), Warmińsko-Mazurski (1,6%) i Opolski (1,7%).

2. POMOC CUDZOZIEMCOM NA TERENIE RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Udzielanie pomocy cudzoziemcom uregulowane jest w ustawie o udzielaniu ochrony cudzoziemcom. Zgodnie z ustawą pomoc socjalna przysługuje osobie, która złożyła wniosek o nadanie statusu uchodźcy w Polsce (z wyjątkiem sytuacji określonych w ustawie). Zgodnie z ustalonymi zasadami cudzoziemiec w ciągu dwóch dni po złożeniu wniosku powinien zgłosić się w celu rejestracji do ośrodków recepcyjnych. W przypadku złożenia wniosku po raz pierwszy – do ośrodka recepcyjnego w Białej Podlaskiej, jeśli rozpoczęta jest druga procedura lub nastąpił powrót w ramach procedury dublińskiej – do ośrodka w Podkowie Leśnej–Dębaku. Cudzoziemiec w ośrodku otrzymuje: zakwaterowanie, wyżywienie, stałą pomoc pieniężną na zakup środków higieny osobistej – 20 zł miesięcznie oraz tzw. „kieszonkowe” – 50 zł miesięcznie, jednorazową pomoc pieniężną na zakup odzieży i obuwia – 140 zł, ekwiwalent pieniężny w zamian za wyżywienie dla dzieci do 6 roku życia oraz dzieci realizujących obowiązki szkolne – 9 zł dziennie, zwrot kosztów za przejazdy środkami komunikacji publicznej w określonych przypadkach³⁰. Koszt utrzymania cudzoziemca w ośrodku wynajmowanym na 80-120 miejsc wynosi 42 zł dziennie. W przypadku, w którym cudzoziemiec korzysta z pomocy socjalnej poza ośrodkiem wysokość świadczeń na pokrycie we własnym zakresie kosztów pobytu na terytorium RP wynosi:

Tabela 7. Wysokość świadczeń na pokrycie we własnym zakresie pobytu na terytorium RP

Liczba członków rodziny	Dzienna kwota na 1 osobę (zł)
1	25,00
2	20,00
3	15,00
4 i więcej	12,50

Źródło: Dane Urzędu ds. Cudzoziemców, <http://udsc.gov.pl/uchodzcy-2/pomoc-socjalna/system-pomocy-socjalnej/rodzaje-przyznawanej-pomocy/> (dostęp: 22.02.2016).

³⁰Dane Urzędu ds. Cudzoziemców, <http://udsc.gov.pl/uchodzcy-2/pomoc-socjalna/system-pomocy-socjalnej/rodzaje-przyznawanej-pomocy/> (dostęp: 22.02.2016).

Wszystkim cudzoziemcom przysługuje opieka medyczna, dostęp do szkół publicznych oraz pomoc w dobrowolnym powrocie. Szef Urzędu ds. Cudzoziemców na stronie internetowej opublikował: „Informację Szefa Urzędu do spraw Cudzoziemców w zakresie realizacji zobowiązań Rzeczypospolitej Polskiej wynikających z Konwencji Genewskiej dotyczącej statusu uchodźców oraz Protokołu Nowojorskiego dotyczącego statusu uchodźcy za 2014 r.”³¹ W sprawozdaniu tym wykazano, że w 2014 r. w związku z realizacją ustawowych zadań, Urząd ds. Cudzoziemców wydatkował łączną kwotę 45 549 551 zł na:

- a) świadczenia o charakterze pieniężnym – 15 788 029 zł;
- b) zakwaterowanie w ośrodkach dzierżawionych – 15 298 311 zł;
- c) świadczenia medyczne – 10 328 120 zł;
- d) żywienie systemem zleconym – 2 872 198 zł;
- e) zakup żywności – 724 935 zł;
- f) pomoc w dobrowolnym wyjeździe z terytorium Polski – 533 873 zł;
- g) zakup leków i materiałów leczniczych – 4 083 zł³².

Na terenie Polski funkcjonuje 13 ośrodków dla cudzoziemców (Grupa koło Grudziądza, Bezwola–Wohyń, Biała Podlaska – ośrodek recepcyjny, Łuków, Kolonia Horbów-Zalesie, Lublin, Grotniki, Podkowa Leśna-Dębak – ośrodek recepcyjny, Linin-Góra Kalwaria, Warszawa–Targówek, Białystok, Czerwony Bór–Łomża), posiadających łącznie 2145 dostępnych miejsc (stan na 31.12.2014 r.). Z danych zawartych w omawianym sprawozdaniu, pod koniec 2014 r. z pomocy skorzystało 3821 osób, w tym 2402 – pomoc w postaci świadczenia pieniężnego. Ponadto Urząd ds. Cudzoziemców współpracuje z innymi organizacjami w zakresie integracji, nauki języka polskiego i pomocy prawnej.

Zgodnie z danymi przedstawionymi przez Urząd ds. Cudzoziemców z pomocy socjalnej Urzędu skorzystało 4378 cudzoziemców według stanu na dzień 7.01.2016 r., w tym:

- a) cudzoziemcy w ośrodkach – 1871 osób;
- b) cudzoziemcy korzystający ze świadczeń poza ośrodkiem – 2505 osób;
- c) małoletni bez opieki – 11 osób³³.

³¹ Publikacja internetowa: <http://udsc.gov.pl/uchodzcy-2/uchodzcy/sprawozdania/> (dostęp: 22.02.2016).

³² Tamże.

³³ Statystyki pomocy socjalnej, <http://udsc.gov.pl/statystyki/raporty-specjalne/dane-dotyczace-pomocy-socjalnej/> (dostęp: 19.02.2016).

Innym organem, utworzonym w celu zapewnienia koordynacji zadań i uzgodnień działań realizowanych przez organy administracji rządowej w zakresie problematyki migracji oraz wymiany informacji i monitorowania prac prowadzonych na poziomie wspólnotowym w tym zakresie, jest Zespół do spraw Migracji. Został on powołany na podstawie Zarządzenia Nr 12 Prezesa Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2007 r. w sprawie utworzenia Zespołu ds. Migracji³⁴. Zgodnie z § 3. omawianego zarządzenia do zadań Zespołu należy:

- a) „inicjowanie kierunków zmian legislacyjnych i instytucjonalnych w zakresie związanym z problematyką migracji i rekomendowanie ich Radzie Ministrów celem przyjęcia stanowiska Rady Ministrów;
- b) przygotowanie propozycji dotyczących modyfikacji dotychczasowych kompetencji w zakresie problematyki migracji;
- c) opiniowanie wieloletnich i rocznych programów krajowych dotyczących wykorzystania środków ze wspólnotowych instrumentów finansowych w obszarze migracji, w tym Europejskiego Funduszu na Rzecz Uchodźców;
- d) proponowanie kierunków działań w zakresie integracji cudzoziemców w Polsce;
- e) wymiana informacji oraz monitorowanie prac prowadzonych w UE w zakresie problematyki migracji;
- f) współpraca z organami administracji rządowej, samorządowej oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie problematyki migracji”³⁵.

W dniu 28 maja 2014 r. Uchwałą nr 20 Zespołu ds. Migracji został pozytywnie zaopiniowany, a następnie zatwierdzony w dniu 2 grudnia 2014 r. przez Radę Ministrów, Plan wdrażania dla dokumentu „Polityka migracyjna Polski – stan obecny i postulowane działania³⁶”. Plan zawiera 192 rekomendacje ze wskazaniem podmiotu odpowiedzialnego, podmiotów współpracujących, realizacji sposobu wdrożenia oraz sposobu, kosztów i terminu wdrożenia w przyszłości. Rekomendacje dotyczą następujących obszarów: migracji legalnych, przeciwdziałania nielegalnej migracji, ochrony cudzoziemców w Polsce, integracji cudzoziemców, obywatelstwa i repatriacji, emigracji zarobkowej – migracji powrotnej, sprawnego funkcjonowania systemu praw-

³⁴ <http://bip.kprm.gov.pl/kpr/bip-rady-ministrow/organy-pomocnicze/organy-pomocnicze-preze/201,Zespol-do-Spraw-Migracji.html> (dostęp: 22.02.2016).

³⁵ Zarządzenie Nr 12 Prezesa Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2007 r. w sprawie utworzenia Zespołu ds. Migracji, <http://bip.kprm.gov.pl/kpr/bip-rady-ministrow/organy-pomocnicze/organy-pomocnicze-preze/201,Zespol-do-Spraw-Migracji.html> (dostęp: 22.02.2016).

³⁶ <http://bip.mswia.gov.pl/bip/polityka-migracyjna-po/19529,Polityka-migracyjna-Polski.html> (dostęp: 22.02.2016).

nego i instytucjonalnego, międzynarodowych uwarunkowań polityki migracyjnej Polski, związków innych polityk z polityką migracyjną Polski i monitoringu procesów migracyjnych.

W przypadku „Ochrony cudzoziemców w Polsce” obszar ten zawiera 22 rekomendacje i dotyczy: pomocy socjalnej dla cudzoziemców ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy, działań reintegracyjnych (m.in.: informacja o realiach życia w Polsce, rynek pracy, dostępność mieszkań, wysokość świadczeń pomocy społecznej, pomoc prawna, psychologiczna, realizacja kursów zawodowych, komputerowych, nauka języka polskiego, wartości społecznych i in.), integracja uchodźców i osób objętych ochroną uzupełniającą, przesiedleń, integracji cudzoziemców pozostających poza systemem ochrony międzynarodowej (zachęcanie do udziału w programach – nauka języka polskiego, doradztwo prawne i zawodowe, możliwość nabycia obywatelstwa polskiego). Podmiotami odpowiedzialnymi są: Urząd ds. Cudzoziemców, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, zaś podmiotem współpracującym przy danych rekomendacjach Ministerstwo Edukacji Narodowej. Każda z rekomendacji ma określony termin wdrożenia oraz wskazane są koszty oraz źródło finansowania.

W dniu 19.01.2016 r. w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji zostało opublikowane Sprawozdanie z realizacji Planu wdrażania dla dokumentu „Polityka migracyjna Polski – stan obecny i postulowane działania” w III kwartale 2015 r.³⁷ Stopień wdrożenia rekomendacji został przedstawiony w tabeli 8.

Spośród 192 rekomendacji tylko 28 nie zostało wdrożonych. Jest to dobry wynik biorąc pod uwagę czas ok. 9 miesięcy oraz że wprowadzenie w życie niektórych rekomendacji rozłożone jest w czasie i zaplanowane na odleglejsze terminy. Plan „Polityka migracyjna Polski – stan obecny i postulowane działania” można uważać za odpowiedź w kontekście wyników kontroli, przeprowadzonej przez Najwyższą Izbę Kontroli³⁸. Celem jej była ocena skuteczności działań organów administracji publicznej w zakresie pomocy społecznej i integracyjnej dla uchodźców. Kontrolą objęto działalność 21 jednostek, w tym 10 ośrodków dla uchodźców w latach 2012-2014. NIK wykazała w raporcie, że ośrodki zapewniają należyte warunki bytowe (m.in.: kuchnia, stolówka, boiska, place zabaw, punkty medyczne, dostęp do lekarza pierwsze-

³⁷ Tamże.

³⁸ Szczegóły kontroli NIK dostępne są w „Informacji o wynikach kontroli Pomoc społeczna dla uchodźców” na stronie internetowej: <https://www.nik.gov.pl/plik/id,10216,vp,12539.pdf> (dostęp: 12.03.2016).

Tabela 8. Zestawienie liczby i stopnia wdrożenia rekomendacji w danych obszarach tematycznych według stanu na 30.09.2015 r.

Obszar	Status rekomendacji				
	wdrożone	wdrażane na bieżąco	częściowo wdrożone	niewdrożone	łącznie
Migracje legalne	3	12	9	4	28
Zapobieganie nielegalnej migracji	3	20	3	3	29
Ochrona cudzoziemców	4	9	4	5	22
Integracja cudzoziemców	1	5	8	4	18
Obywatelstwo i repatriacja	0	0	1	2	3
Emigracja zarobkowa/migracje powrotne	2	8	0	0	10
System prawny i instytucjonalny	1	15	5	3	24
Uwarunkowania międzynarodowe	0	28	1	1	30
Związek z innymi politykami	0	1	1	0	2
Monitoring procesów migracyjnych	4	9	7	6	26
Suma	18	107	39	28	192

Źródło: Opracowanie Departamentu Polityki Migracyjnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, <http://bip.mswia.gov.pl/bip/polityka-migracyjna-po/19529,Polityka-migracyjna-Polski.html> (dostęp: 22.02.2016).

go kontaktu, specjalisty, szpitala, zapewnienie podtrzymania tradycji kulturowych, religijnych). Największymi problemami są:

a) niechęć uchodźców do nauki języka polskiego, jedynie 14,7-17% uchodźców uczy się języka polskiego, intensywność nauki bardzo słaba – od 2 do 5 godzin tygodniowo;

b) kursy lub szkolenia zawodowe niedostosowane do zapotrzebowania na rynku pracy;

c) problemy mieszkaniowe dla osób, które uzyskały status uchodźcy;

d) długotrwałość rozpatrywania wniosków o nadanie statusu uchodźcy – średni okres rozpatrywania wynosił 14,5 miesiąca (co narusza ustawowy termin 6 miesięcy)³⁹.

³⁹ Informacje o wynikach kontroli Pomoc społeczna dla uchodźców: <https://www.nik.gov>.

Ze względu na problemy mieszkaniowe, trudności w zdobyciu pracy, niskie świadczenia socjalne oraz barierę językową, cudzoziemcy traktują Polskę jako kraj tranzytowy.

Istnieje wiele obaw co do realnej gotowości Polski do przyjęcia uchodźców. Decyzją Rady Unii Europejskiej do 26 września 2017 r. w ramach relokacji do Polski powinno trafić 6182 uchodźców, z czego 400 imigrantów w 2016 roku w ramach działań pilotażowych⁴⁰. Urząd ds. Cudzoziemców opracował dokument „Plan Operacyjny Urzędu do Spraw Cudzoziemców w zakresie relokacji i przesiedlenia cudzoziemców do Polski”, który ma być potwierdzeniem przygotowania państwa do przyjęcia uchodźców. W grudniu 2015 r. Przewodniczący Grupy Roboczej ds. udziału Polski w programie przesiedleń i relokacji przekazał do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji ostatnią aktualizację projektu planu operacyjnego, który jednak do dnia 21.03. 2016 r. nie został zatwierdzony⁴¹.

W związku z kryzysem migracyjnym Urząd Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców (UNHCR) przedstawił propozycje na Spotkanie szefów państw lub rządów i Turcji w dniu 7 marca 2016 r.⁴², których celem jest ustabilizowanie sytuacji uchodźców i imigrantów w Europie. Zalecenia dotyczą:

a) wdrożenia podejścia „hotspot” i programów relokacji (rejestracja wszystkich przybyłych i poddanie ich jednemu z trzech procesów, tj.: system relokacji, wdrożenie systemu relokacji dla azylantów lub umożliwienie powrotu do kraju);

b) wspieranie działań w sytuacjach kryzysowych w Grecji;

c) poprawa zgodności krajowego prawa państw członkowskich z prawem Unii Europejskiej;

d) zwiększenie możliwości przesiedleń i stworzenie bezpiecznych ścieżek dotarcia do Europy (poprzez wizy humanitarne, system łączenia rodzin, stypendia, wizy pracownicze) w celu wyeliminowania działalności przemytników;

e) stworzenie gwarancji ochrony osób zagrożonych (opracowanie systemów ochrony dzieci bez opieki, zapobieganie i reagowanie na przemoc ze względu

pl/plik/id, 10216,vp,12539.pdf (dostęp: 12.03.2016).

⁴⁰ A. GRABAREK, *Polska niegotowa na uchodźców*, „Wprost” 2016, nr 10 (13 marca), s. 25.

⁴¹ Informacja z Urzędu ds. Cudzoziemców z dnia 21.03.2016 r.

⁴² UNITED NATIONS HIGH COMMISSIONER FOR REFUGEES, *Stabilizing the situation of refugees and migrants in Europe. Proposals to the Meeting of EU Heads of State or Government and Turkey on 7 March 2016*, <http://www.unhcr.org/56d94f7e9.html> (dostęp: 11.03.2016).

na płeć, rasę, religię, eliminacja przemytu i handlu ludźmi, poprawa działalności ratunkowych, poszukiwawczych na morzu);

f) opracowanie europejskich systemów odpowiedzialności za azylantów (kontrola granic, stworzenie europejskich centrów rejestracji, rozdzielanie osób ubiegających się o azyl pomiędzy państwami członkowskimi według klucza podziału, wspieranie integracji lokalnej)⁴³.

Kolejne spotkania doprowadziły do Porozumienia Unia–Turcja, którego ustalenia formalnie potwierdzono 18 marca 2016 r. Trudne jest do określenia, na ile skuteczne będą propozycje i czy rzeczywiście pomogą w rozwiązaniu problemu z uchodźcami. Wydarzenia związane z zamachami terrorystycznymi, szczególnie te w Belgii, mogą wpłynąć na sytuację imigracyjną.

3. SKUTKI IMIGRACJI

Zjawisko imigracji niesie ze sobą wiele pozytywnych i negatywnych skutków. Duży napływ imigrantów istotnie wpływa na sytuację społeczno-demograficzną danego państwa, a obecnie Europy. Marcin Wrona w swojej publikacji dzieli skutki imigracji na krótkookresowe i długookresowe⁴⁴. Do krótkookresowych zalicza się te, które mają wpływ na bezrobocie, finanse publiczne, bilans płatniczy, dystrybucję dochodu, edukację, zarobki, inflację, zaś do długookresowych – te, które oddziałują na zjawisko starzenia się społeczeństwa, na regiony, środowisko naturalne itp.⁴⁵ Z badań nad wpływem imigracji na proces starzenia się społeczeństwa w Hiszpanii w latach 2000-2010, przeprowadzonych przez Annę Romiszewską wynika, że omawiane zjawisko znacząco wpłynęło na stosunkowo szybki wzrost populacji, korzystny kształt piramidy ludności oraz poprawę proporcji między osobami w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym⁴⁶. Renata Włoch, powołując się na innych badaczy, wymienia korzyści migracji osób wysoko wykwalifikowanych, tj. wzrost efektywności pracy poprzez wzrost innowacyjności, uzupełnienie kra-

⁴³ Tamże.

⁴⁴ M. WRONA, *Analiza wyników badań nad wpływem imigracji na gospodarkę Australii*, w: *Zmieniający się świat. Perspektywa demograficzna, społeczna i gospodarcza*, red. J. Osiński, M. Pachocka, SGH, Warszawa 2013, s. 171-172.

⁴⁵ Tamże, s. 172.

⁴⁶ A. ROMISZEWSKA, *Imigracja a proces starzenia się społeczeństwa Hiszpanii*, w: *Zmieniający się świat. Perspektywa demograficzna, społeczna i gospodarcza*, red. J. Osiński, M. Pachocka, SGH, Warszawa 2013, s. 156.

jowej podaży wykwalifikowanej siły roboczej, pozyskanie nowych talentów, zwiększenie ekspansji na rynki międzynarodowe⁴⁷. Wśród negatywnych skutków imigracji wymienić należy przestępczość oraz wpływ na epidemiologię. Z Raportu o stanie bezpieczeństwa w Polsce w 2014 roku⁴⁸ wynika, że przestępczość transgraniczna dotyczyła: nielegalnej migracji, handlu ludźmi, przemytu i nielegalnego handlu bronią, amunicją i materiałami wybuchowymi, handlu narkotykami oraz zagrożenia terrorystycznego. W przypadku nielegalnego przekroczenia granicy w 2014 r. zatrzymano 4911 osób. W zakresie fałszowania dokumentów wszczęto 1753 dochodzenia, ujawniono następujące ilości fałszywych dokumentów: 1441 wiz, 261 stempli, 64 paszporty, 48 dowodów osobistych, 43 dokumenty pobytowe, 12 innych dokumentów, 1 kartę małego ruchu granicznego. W 2014 r. odmówiono wjazdu 27687 cudzoziemcom. W wyniku przeprowadzonej kontroli legalności pobytu zatrzymano 1245 cudzoziemców (w tym: 571 Ukraińców, 339 Bułgarów, 172 Rumunów, 28 Wietnamczyków, 27 Marokańczyków, 25 Chińczyków, 18 Armeńczyków) za nielegalne wykonywanie pracy. Ogółem w 2014 r. przeprowadzono 4665 kontroli legalności pobytu. Raport zawiera także inne dane statystyczne obrazujące przestępczość związaną z imigrantami. Na szczególną uwagę zasługuje tu handel ludźmi oraz przestępczość narkotykowa. Omówione są w nim także inicjatywy podejmowane w celu przeciwdziałania i zwalczania danego rodzaju przestępstwa oraz współpraca w tym zakresie różnych instytucji państwowych, pozarządowych i międzynarodowych.

PODSUMOWANIE

Zjawisko migracji towarzyszy człowiekowi od zawsze. W ciągu setek lat, w zależności od sytuacji społecznej, gospodarczej i politycznej, występowały jej większe lub mniejsze nasilenia. Związana jest z poszukiwaniem lepiej płatnej pracy, polepszeniem warunków bytowych, zdobyciem wykształcenia, awansem społecznym. W ostatnim czasie z powodu konfliktów zbrojnych na Ukrainie, a przede wszystkim konfliktu w Syrii, występują masowe napływy ludzi do Europy, powodując kryzys migracyjny. Istnieje wiele opinii na temat formy,

⁴⁷ R. WŁOCH, *Przegląd literatury przedmiotu i badań empirycznych*, w: *Imigranci o wysokich kwalifikacjach na polskim rynku pracy. Raport z badań 2014-2015*, red. J. Konieczna-Salamatin, ISEE, Warszawa 2015, s. 19; www.i-see.org.pl (dostęp: 11.03.2016).

⁴⁸ Raport o stanie bezpieczeństwa Polski w 2014 roku, <http://bip.mswia.gov.pl/bip/raport-o-stanie-bezpie/18405,Raport-o-stanie-bezpieczenstwa.html> (dostęp: 23.02.2016).

sposobu niesienia pomocy imigrantom. Jedni uważają, że należy pomagać na miejscu, argumentując to zagrożeniami, jakie niesie ze sobą tak duża fala imigrantów (terroryzm, przestępczość, epidemiologia) oraz brakiem możliwości wzięcia odpowiedzialności za tak dużą liczbę ludzi. Inni zachęcają do skorzystania z pomocy bogatszych krajów, które są w stanie przyjąć i ochronić uchodźców. Wiele państw, w tym Polska, ma opracowane plany pomocy cudzoziemcom, tworząc zaplecze prawne, finansowe i instytucjonalne oraz plany przeciwdziałania i zwalczania zagrożeń związanych z migracjami. Ważnym zadaniem jest integracja z cudzoziemcami, prezentując im własną kulturę i obyczaje, przy jednoczesnym wzajemnym poszanowaniu ich kultury, religii i zwyczajów.

BIBLIOGRAFIA

- BEDNAREK W., Społeczne koszty migracji. Analiza zjawiska na przykładzie współczesnych migracji pracowniczych na Ukrainie, „Roczniki Teologiczne” 62(2015), z. 1, s. 129-140.
- DOBEK P., Problem nielegalnej imigracji w Polsce na początku XXI w. Publikacja internetowa: <http://www.wspia.eu/file/20338/27-DOBEK+PATRYCJA.pdf> (dostęp: 18.02.2016).
- DOMAŃSKI R., Geografia ekonomiczna. Ujęcie dynamiczne, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005.
- DOMAŃSKI R., Zasady geografii społeczno-ekonomicznej, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1998.
- Encyklopedia Powszechna PWN, t. III, red. R. Łąkowski, Wydawnictwo PWN, Warszawa 1985.
- GIBKI B., Zmiany demograficzne w krajach Unii Europejskiej, w: Geografia Unii Europejskiej, red. J. Makowski, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008, s. 147-148.
- GRABAREK A., Polska niegotowa na uchodźców, „Wprost” 2016, nr 10 (13 marca), s. 25.
- Konflikty Współczesnego Świata. Wielkie tematy, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa: 2008.
- KOPALIŃSKI W. Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych, wydanie XVI rozszerzone, Wydawnictwo Wiedza Powszechna, Warszawa 1989.
- KUCIŃSKI K., Ludność, w: Geografia gospodarcza świata, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2003, s. 157.
- MATKOWSKA M., Współczesne problemy migracji w Polsce. Gospodarka. Zarządzanie. Środowisko, red. B. Kryk (Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania, nr 24), Zeszyty Naukowe, nr 692, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2011, s. 89.
- NOWAK B., Współczesny handel ludźmi a nowożytny handel niewolnikami, w: Handel ludźmi. Zapobieganie i ściganie, red. Z. Lasocik, Ośrodek Badań Praw Człowieka. KKiPK UW, Warszawa 2006, s. 46.
- OSMAŃCZYK E.J., Encyklopedia ONZ i stosunków międzynarodowych, Wydawnictwo Wiedza Powszechna, Warszawa 1986.
- PARYSEK J.J., Społeczeństwo, w: Geografia społeczno-gospodarcza Polski, red. H. Rogacki, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007.

- ROMISZEWSKA A., Imigracja a proces starzenia się społeczeństwa Hiszpanii, w: *Zmieniający się świat. Perspektywa demograficzna, społeczna i gospodarcza*, red. J. Osipiński, M. Pachocka, SGH, Warszawa 2013.
- WŁOCH R., Przegląd literatury przedmiotu i badań empirycznych, w: *Imigranci o wysokich kwalifikacjach na polskim rynku pracy. Raport z badań 2014-2015*, red. J. Konieczna-Sałamatin, ISEE, Warszawa 2015, s. 19, www.i-see.org.pl (dostęp: 11.03.2016).
- WRONA M., Analiza wyników badań nad wpływem imigracji na gospodarkę Australii, w: *Zmieniający się świat. Perspektywa demograficzna, społeczna i gospodarcza*, red. J. Osipiński, M. Pachocka, SGH, Warszawa 2013, s. 171-172.

Strony internetowe:

- <http://www.unesco.pl/?id=236> (dostęp: 19.02.2016).
- <http://udsc.gov.pl/statystyki/> (dostęp: 19.02.2016).
- <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20031281176> (dostęp: 18.02.2016).
- <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19911190515> (dostęp: 18.02.2016).
- <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19930610284> (dostęp: 18.02.2016).
- <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19911200526> (dostęp: 18.02.2016).
- <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130001650> (dostęp: 21.02.2016).
- <http://udsc.gov.pl/uchodzcy-2/pomoc-socjalna/system-pomocy-socjalnej/rodzaje-przyznawanej-pomocy/> (dostęp: 22.02.2016).
- <http://udsc.gov.pl/uchodzcy-2/uchodzcy/sprawozdania/> (dostęp: 22.02.2016).
- <http://udsc.gov.pl/statystyki/raporty-specjalne/dane-dotyczace-pomocy-socjalnej/> (dostęp: 19.02.2016).
- <http://bip.kprm.gov.pl/kpr/bip-rady-ministrow/organy-pomocnicze/organy-pomocnicze-preze/201-Zespol-do-Spraw-Migracji.html> (dostęp: 22.02.2016).
- <http://bip.mswia.gov.pl/bip/polityka-migracyjna-po/19529,Polityka-migracyjna-Polski.html> (dostęp: 22.02.2016).
- <https://www.nik.gov.pl/plik/id,10216,vp,12539.pdf> (dostęp: 12.03.2016).
- <http://www.unhcr.org/56d94f7e9.html> (dostęp: 11.03.2016).

PROBLEMY I WYZWANIA IMIGRACYJNE W POLSCE

S t r e s z c z e n i e

Zjawisko imigracji w Polsce stało się w ostatnim czasie bardzo powszechne i jest przedmiotem zainteresowania szerokich kręgów społecznych. Jest ważnym elementem polityki państwa. Istnieje wiele przyczyn imigracji. Wśród nich wymienia się: poszukiwanie pracy, chęć polepszenia warunków życia, ucieczka przed wojną, konfliktami zbrojnymi, prześladowaniem z powodu rasy, narodowości, przekonań politycznych lub przynależności do określonej grupy społecznej. Szczególną grupę imigrantów stanowią uchodźcy. Wiele instytucji rządowych, pozarządowych i międzynarodowych zaangażowanych jest w niesienie pomocy cudzoziemcom. Opracowane są programy pomocy socjalnej, a w związku z relokacją uchodźców przygotowany jest plan operacyjny przyjęcia uchodźców.

Zamierzeniem autora opracowania była charakterystyka zjawiska imigracji w Polsce oraz stanu przygotowania państwa do udzielenia ochrony cudzoziemcom, w szczególności uchodźcom.

Słowa kluczowe: migracja; imigracja; uchodźca; ochrona cudzoziemców.